

gezondheid

Het beginstadium van shelly hoof.

Shelly hoof treft zestig procent Ierse schapen

'Hoefprobleem groter dan gedacht'

Shelly hoof. In Nederland is er nog geen woord voor deze hoefaandoening, maar dat veel schapenhouders ermee te kampen hebben, is zeer waarschijnlijk. In Noord-Ierland heeft gemiddeld zestig procent van de schapen op een bedrijf deze kwaal. "Het probleem is veel groter dan we dachten", vertelt Marijntje Speijers.

Shelly hoof lijkt veel op de witte lijnziekte bij koeien. De hoefwand laat los, waardoor er een opening langs de rand aan de onderkant van de hoof ontstaat. Hierin kan vuil komen, waardoor de kans op infectie groot is. "We waren enorm verbaasd over de omvang van dit probleem", stelt Marijntje Speijers, werkzaam bij onderzoekscentrum AFBI in het Noord-Ierse Hillsborough (zie kader). Ze doet samen met haar team onderzoek op twaalf schapenhouders: zes bergboeren en zes laaglandboeren. Het uiteindelijke doel is kreupelheid in schaapskuddes reduceren.

Drie keer per jaar inspecteren ze 3405 hoeven. De schapen worden gecontroleerd op verschillende hoefaandoeningen, waaronder rotkreupel, granuloom en shelly hoof. "Gemiddeld had zestig procent van de kudde last van shelly hoof. Het is een veel groter probleem dan we dachten."

SCHADE GROOT

Kreupelheid komt, in vergelijking met Nederland, veel voor in het Verenigd Koninkrijk. Het zorgt voor een minder goed dierwelzijn en hoge kosten. De lichaamsconditie van een schaap gaat erdoor achteruit,

de vruchtbaarheid vermindert, de melkproductie wordt minder, de groeisnelheid vertraagt en het zorgt voor meer uitval. In Groot-Brittannië komen de kosten van alleen al rotkreupel neer op zo'n € 1,70 per schaap per jaar. In totaal verliest de schapenhouders daardoor jaarlijks zo'n 27,6 miljoen euro. Vandaar dat er in 2009 een onderzoek is gestart fok- en managementstrategieën te ontwikkelen om kreupelheid te reduceren. Het percentage kreupelheid ligt in het Verenigd Koninkrijk op tien procent. Doel is om dat terug te brengen tot minder dan vijf procent.

Vanwege de omvang van shelly hoof wordt hierop nu een grotere focus gelegd. “Het leidt niet meteen tot kreupelheid, maar wel indirect”, legt Speijers uit. “Het risico op secundaire ziekten is groter bij schapen met shelly hoof. Bovendien is de productie lager. De ziekte leidt dus tot hogere kosten voor de schapenhouder.” Shelly hoof is moeilijk te detecteren. Het schaap loopt niet direct kreupel. In een vergevorderd stadium lijkt de ziekte veel op rotkreupel. Probleem is dat ook veel schapenhouders in Noord-Ierland deze aandoening niet kennen. Speijers: “Daarin zit een gevaar. Behandelen als rotkreupel heeft geen effect. Dat is weggegooid behandelingsgeld. Daarnaast loopt het schaap een verhoogd risico om resistentie tegen antibiotica op te bouwen.”

GENETISCH BEPAALD

Hoe een schaap aan shelly hoof komt, is nog onbekend. “Het kan komen door een ruige natte ondergrond of een onbalans in de voedingswaarden. We denken dat drie aspecten een rol spelen”, zegt Speijers. “Genetica, voeding en gewicht.” Uit de gemeten waarden blijkt dat shelly hoof vaker voorkomt bij kruisingen dan bij raszuivere Scottish Blackfaces. Zo heeft 53 procent van het pure ras er last van, maar bij een kruising met een Texelaar ligt dat percentage op 68 procent. “Genetica of voeding kunnen hierbij een factor zijn, maar het kan ook zijn dat kruisingen vaak zwaarder zijn en er dus meer gewicht op de hoeven rust”, legt Speijers uit. Kijkend naar ooiën en hun nakomelingen lijkt er een grote genetische overeenkomst te zijn. “Dat rotkreupel genetisch is bepaald, weten we al langer, maar shelly

Data invoeren is één van de taken van de van oorsprong Nederlandse onderzoeker Marjolein van Woerkom.

hoof toont ook een sterke relatie. Als het moederdier shelly hoof heeft, dan heeft de nakomeling 62 procent kans om het te krijgen. Bij moeders die de ziekte niet hebben, ligt dat percentage op 38 procent. Dat is trouwens nog steeds veel. We waren verbaasd dat zoveel lammeren al rond het afspenen te kampen hebben met shelly hoof. Bij de bergboeren had 61 procent van de lammeren hier last van, bij de laaglandboeren 23 procent van de lammeren.”

MEER ONDERZOEK

De onderzoekers adviseren om shelly hoof te behandelen door het losse gedeelte van het hoorn te verwijderen. Sommige Britse boeren hebben shelly hoof met succes bestreden door het gat dat is ontstaan door shelly hoof, schoon te maken en te vullen met kneedbare was, die organische desinfectanten bevat (hoof putty). Maar daarmee heeft het AFBI-team nog geen ervaring. De belangrijkste vraag is natuurlijk hoe shelly hoof kan worden voorkomen. “Voor het antwoord op die vraag is meer onderzoek nodig”, stelt Speijers. “Het

Onderzoek op praktijkniveau

Samuel Wharry uit Carnlough is één van de twaalf schapenhouders die meedoet met het onderzoek van AFBI en AgriSearch. Hij heeft 600 ooiën. Een apart koppel, zo'n 170 schapen, wordt drie keer per jaar geïnspecteerd op hoeaandoeningen. De schapenhouder was verbaasd over het aantal schapen met shelly hoof. “Zelf merk je daarvan niet veel. Je moet ze eerst vangen, omkeren en kijken of ze de symptomen hebben. Een tijdrovende klus met schapen in de bergen. Toch ben ik blij dat ik meedoe aan dit onderzoek. Shelly hoof kan indirect veel invloed hebben op de productie. Met onderzoek op praktijkniveau probeer je dat te voorkomen.” Wharry doet daarom ook mee aan de biotine-proef.

Schapenhouder Samuel Wharry doet al tien jaar mee met onderzoek.

AFBI en AgriSearch

AFBI staat voor Agri-Food and Biosciences Institute. Het Noord-Ierse onderzoekscentrum is gespecialiseerd in onderzoek naar landbouw, diergezondheid, voedsel, milieu, biowetenschappen en economie. AFBI heeft zeven locaties in Noord-Ierland, waaronder Hillsborough. Dit centrum heeft 200 hectare voor onderzoek naar gewas- en dierproductie. AFBI werkt bij verschillende projecten, waaronder het onderzoek naar hoeaandoeningen, samen met AgriSearch. Boeren betalen contributie. Van elk geslacht lam gaat zes eurocent naar de onderzoeksprojecten van AgriSearch. Beide instituten werken samen met zes bergboeren en zes laaglandboeren. Zo wordt het onderzoek meteen op praktijkniveau geïmplementeerd. Het ministerie van Landbouw en Plattelandsontwikkeling en het ministerie van Werk en Scholing dragen financieel bij.

liefst zouden we gerichte adviezen geven, denk aan een ander rantsoen of een ander fokbeleid, maar het juiste advies hebben we nog niet. Het onderzoek heeft eigenlijk meer vragen dan antwoorden voortgebracht.” Toch hoopt ze in het najaar nog met nieuwere resultaten te komen. De onderzoekers zijn bezig met een proef met biotine, een vitamine die ook wordt ingezet bij witte lijnziekte. Bij melkschapen waren de resultaten positief. Nu is het wachten op data van andere rassen. “We hopen dat dit wat oplevert.” <<

